

Ook het 'minne'-drinken' moest gekerstend worden.

De eerste Christenen hier namen gewoon het gebruik over en dronken nu niet meer op het heil van de Heidense goden, maar op het heil van de Heiland.

Men dronk nog altijd op de voorvaderen, maar nu op Allerheiligen. Zo ontstond ook het gebruik van de drie bekers, waarbij men stelde:

'Die wys, en zedig is, die wil ik driemaal schencken
Het eerste mogen zy, om haar gezondheid drinken
Het tweede mag wel mee, want dat is om te minnen
En vroylyck te zyn, het derde doet de zinnen
Bevangen van de slaap. Met deze drie glazen
Laat ik de lieden gaan, die niet en willen razen.

Dit werd ook gedaan wanneer iemand op reis vertrok om hem of haar zodoende alle heil toe te wensen. En de kerstening van deze 'dronk' werd onder andere gedaan door de legende van de 'Geertrui-minne'.

We gaan hierover in de leer bij prof. L.G. Visscher die in de 'kronyk van het historisch gezelschap te Utrecht' van het jaar 1846 uitlegt hoe de Sinte Geerten Minnedronk tot stand kwam. We laten het hem zelf vertellen:

Bij het aangaan eener reize was het weleer gebruikelijk, elkander een beker toe te brengen, op St. Geerten minne en daarbij gelijk men zich uitdrukte, op de vriendschap van St. Jan; welke gewoonte, ofschoon ter geener plaatse meer in zwang, nog dikwijls besproken en niet zelden verkeerd begrepen wordt. Wij hebben het daarom van belang geoordeeld, om die kleine

oudheidkundige aangelegenheid nogmaals ter toeste te brengen, en beginnen tot dat einde bij den hoofpersoon, op wiens minne en toegenegenheid het hier in de eerste plaats aankomt.

Die hoofpersoon is vrouw Geertrui, salvatix pereuntium, zoo alssommige liatiniën haar noemen. Zij was eene dochter van **Pepijn van Landen**, den eersten staatsminister (ajor domus regiae) onder den fankischen koning Dagobert, met wien de uitbreiding van het Christendom in Nederland begon.

Pepijn van Landen zoals getekend in de Chronicke van de hertoghen van Brabandt – 1612.

Pepijn ondersteunde den vorst met raad en daad, hij bezat aanzienlijk landgoederen in de Hespengouw en in Braband en elders, zijne echtgenoot was vrouw Ita, bij wie hij, behalve Geertrui, nog eene dochter Begga en een zoon Girmoaldus verwerkte.

Na het overlijden van zijn vader, 640, volgde Grimoaldus in het staatsbestuur hem op. Begga, die toen met Ansegesius gehuwd was, onttrok zich alter aan de wereld en stichtte het klooster

Andenne bij Namen, terwijl vrouw Ita en Geertrui, onmiddellijk na het overlijden van Pepijn, den sluier aannamen te Nijvel een klooster deden bouwen, hetwelk eerst door de moeder, daarna door de dochter, als abdis, bestuurd werd. Zij overleed reeds in 664 en werd voorts op de gebruikelijke wijze gecanoniseerd, en als een schutsvrouw van Nijvel aangenomen.

Het blijkt tevens, dat reizigers en vooral zeevarende lieden, een grote bate vonden in haar verering en deze mening eenmaal algemeen zijnde, ontstonden er hier en elders verscheidene kerken aan de heilige Geertrui gewijd.

De legende dan brengt vrouw Geertrui, nog abdis zijnde te Nijvel, in aanraking met en ridder, die ter verwerving van haar gunst, al zijn vermogen verteerde, en toen zijne ziel aan den duivel verpandde, zonder nochtans door het geld, hetwelk hij op deze wijze verkreeg, zijn

oogmerk te bereiken, want Geertrui beminde niemand, dan alleen de Heere Jesus Christus, en gevoelde, slechts een grote vriendschap voor St. Jan den apostel, omdat hij de zaligmaker beter gekend had dan enig sanct of martelaar. Toen nu de tijd daar was, dat de ridder zich aan den bozen geest moest komen overgeven, nam hij afscheid in het convent en dronk met de nonnen. Maar, zegt Willem van Hildegarsberch die dit verhaal in de XIVde eeuw berijmde:

Maer als hi sinte Gheertruden sach
 Die hem soe zwaer op therte lach,
 Doe wederseide hi horen dranck
 Ic hebs genoeg, ic weets u danck
 Sprac die ridder, ic wil voort.
 Sinte Geertruut die seide: hoort
 Drinct doch om die minne van my
 Ende den vriendschap al daer by
 Des apostels sinte Johan,
 Dat u gheleide die heilighe man.

En zoo geschiedde. De ridder dronk en dat was hem een salich dinc, want door dien dronk stond hij onder een heilige hoede, en kwam, terwijl de duivel machteloos werd, hem enig kwaad te doen, behouden in het klooster terug. Van toen af, zo zegt de legende, verkoos hij het geestelijk leven.

En van daar:

Hierom drinct al **sint Jans gheleide**,

Eer deen al van den anderen scheidde,

Als ghi enige reise bestaet Daer toe haer minne al onversmaet

Die sinte Gheertruut was geheten.

Ende opdat wy haer minne, dat is hare liefde, haere bescherming, genieten zouden

En willen wi se alle drincken geern,

Ist op die straete, of in taveern

Ende onse vrienden schencken weder

Ende anttet is onthouden seder

Van dese twee daer 't eerst of schiede.

En de dichter besluit:

Noch huden sdaechs te menigher stede

Den vrouwen des ghelijcx oec mede,

Dit neemdi gheerne, als men u biet

Mer den rechten sin en weetti niet

By wat saken dat en tdoet.

Kortom men kon niet genoeg op elkaars vriendschap drinken!

Geertrui is ook de heilige die de katten in haar

bescherming neemt en ook daar komt ze in de plaats van Freya, de godin van de natuur, waarvoor men vroeger de Freya-dronk dronk.

Het overnemen van de heidense gebruiken qua drinken, kon ook in de kloosters leiden tot 'losbandigheid' en zuiperij. Zo schrijft van Alkemadein zijn 'Nederlands Displegtigheden': "Wyders, dat men plagt te drinken ter eere van de H. Drievuldigheid, word onder andere, zeer aardig verhaald door **den Abt Zybrandus**, naamelyk, dat zyn Voorzaat **Zardus de Vde**, **Abt van Marienhof, in Vriesland**, zoo gematigd was in het drinken, dat hy, om het

veelvuldig zuipen van zyne onderhoorige Kloosterbroederen te beteugelen, gewilt heeft, dat zy niet meer dan driemaal over den maalyd, en dat ter eere van de Heilige Drievuldigheid zouden hebben te drinken.

Drie keer was echt genoeg!

De 'minnedronk' voor de regligeuzen uit de Rothschild Canticles - Circa 1300 - Uit Vlaanderen

De mystieke dronk

De afscheidsdronk van Walbert, graaf van Arcke -

Poperinghe, appelée primitivement *Pupurningahem*, *Poperingahem* et *Poperinghem*, passa, sous les Mérovingiens, avec un territoire étendu, à l'abbaye de St-Bertin à Saint-Omer (658 ou 668), alors qu'un comte **Walbert**, de la maison royale, céda à ce couvent Arkes (*villa Arcarum*), à laquelle doit avoir appartenu **Poperinghe** (2).

werd, en onder de Merovingers aan de abdij van Sint Bertin te Sint-Omaars, in 658 of 668, gegeven werd door de graaf Walbert, lid van het koninklijk huis. Poperinge behoorde toen aan Arkes, of villa Arcarum. Walbert gaf niet alleen Poperinge aan de abdij, maar ook de graaftitel en alle heerlijke rechten.

De legende vertelt dat Walbert heel regelmatig op zoek ging bij Bertinus en telkens wanneer hij vertrok **de vaderlijke zegen** van Bertinus vroeg om beschut door de heer, zijn reis te ondernemen.

Dan kreeg hij een afscheidsdronk van Bertinus, en kon de graaf met gerust gemoed vertrekken.

Nu gebeurde het dat Walbert, deze zegen en zijn dronk, omwille van zijn haast, vergeten had te vragen en hij vertrok op te paard met z'n gevolg.

Hij werd onderweg overvallen door struikrovers en bleef, ter aarde, voor dood liggen. Zijn knecht beseftte de vergetelheid van Walbert en keerde terug naar de abdij om daar de steun van Bertinus te vragen. Deze liet zijn knecht, Dodo, uit de bijna lege wijnton, een laatste restje wijn halen en daarmee vertrok de knecht naar zijn meester. Nog maar pas had Walbert van deze wijn gedronken, of hij genas op wonderlijke wijze. Dat was de reden waarom hij al zijn bezittingen aan de abdij schonk, uit dankbaarheid voor zijn leven.

Het is niet moeilijk om in dit mirakelverhaal, eerst het heidense gebruik van de afscheidsdronk te zien, die oorspronkelijk met bier was, maar nu

door de christelijke invloed, 'miraculeus' in wijn veranderd was. Ook voor Poperinge bracht de kerstening belangrijke veranderingen mee.

Zie ook het filmpje over Sint Bertinus op deze webstek!

